

11. Mustafa Orakçı'nın "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" setinde kültür aktarımı: Somut olmayan kültürel miras¹

Merve AVUKATOĐLU²

Ash YAGIZ³

APA: Avukatoglu, M. & Yağız, A. (2024). Mustafa Orakçı'nın "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" setinde kültür aktarımı: Somut olmayan kültürel miras. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (41), 241-257. DOI: <https://zenodo.org/record/13337627>

Öz

Kültür aktarımı, yeni nesillerin farklı kültürleri, değerleri ve bakış açılarını anlamalarına yardımcı olarak dünya görüşlerini genişletir ve bilinçli bireyler olmalarına katkı sağlar. Bu süreç, toplumun birlikte yaşama ve kültürel çeşitliliği anlama kapasitesini artırır, gelecekte daha kapsayıcı bir dünya için temel oluşturur. Çalışmada kültürel miras olarak somut olmayan kültürel unsurları; sözlü gelenekler, toplumsal uygulamalar ve gösteri sanatları gibi farklı kategoriler altında toplanmıştır. Araştırma, Mustafa Orakçı'nın "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" setindeki kitaplarda bulunan kültürel miras unsurlarını tespit etmek için yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma kapsamında doküman analizi yöntemine başvurulmuştur. Araştırmanın çalışma materyallerini, Mustafa Orakçı'nın "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" setindeki; Levent Trabzon'da, Levent Erzurum'da, Levent Diyarbakır'da, Levent Gaziantep'te ve Levent Hatay'da olmak üzere Levent'in keşiflerini içeren 5 kitap oluşturmaktadır. Bu kitaplar somut olmayan kültürel miras unsurları çerçevesinde incelenmiştir. İncelenen eserlerde somut olmayan kültürel miras unsurlarının kullanım sıklığına bakıldığında en fazla kullanılan unsurun sözlü gelenekler ve anlatımlar olduğunu tespitine varılırken en az yer verilen somut olmayan kültürel miras unsuru ise gösteri sanatları olarak belirlenmiştir. Bulgulardan hareketle Mustafa Orakçı'nın eserlerinde kültür aktarımı, çocukların evrensel insan deneyimlerini keşfetmelerine ve kendi kimliklerini oluşturmalarına yardımcı olacak kültürel çeşitliliği ve zenginliği aktaracak niteliğe sahiptir. Araştırmanın sonuçları, somut olmayan kültürel mirasın çocuk edebiyatı aracılığıyla öğrencilere aktarılmasının önemini vurgulayarak bu alanda yapılabilecek çalışmalar için bir temel oluşturmaktadır.

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Etik İzni: Sakarya Üniversitesi Etik Komisyonu tarafından 10.05.2024 tarihli, 31 sayılı kararla etik izni verilmiştir.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: 22

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 15.06.2024-**Kabul Tarihi:** 20.08.2024-**Yayın Tarihi:** 21.08.2024; DOI: <https://zenodo.org/record/13337627>

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körlme

² YL Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD / MA Student., Sakarya University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education (Sakarya, Türkiye), merve.avukatoglu2@ogr.sakarya.edu.tr, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0009-0000-4390-717X> **ROR ID:** <https://ror.org/04ttnw109>, **ISNI:** 0000 0001 0682 3030, **Crossreff Funder ID:** 501100004473

³ YL Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD / MA Student., Sakarya University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education (Sakarya, Türkiye), asli.yagiz@ogr.sakarya.edu.tr, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0009-0007-9116-4922> **ROR ID:** <https://ror.org/04ttnw109>, **ISNI:** 0000 0001 0682 3030, **Crossreff Funder ID:** 501100004473

Anahtar kelimeler: Mustafa Orakçı, somut olmayan kültürel miras, çocuk edebiyatı.

In Mustafa Orakçı's "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" series, cultural transfer involves intangible cultural heritage⁴

Abstract

The transmission of culture helps expand the worldview of new generations, enabling them to understand different cultures, values, and perspectives, thus contributing to their becoming conscious individuals. This process enhances society's capacity for coexistence and understanding cultural diversity, laying the foundation for a more inclusive world in the future. In the study, intangible cultural heritage has been categorized into various categories such as oral traditions, social practices, and performing arts to identify cultural heritage elements found in Mustafa Orakçı's "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" set of books. The research employs document analysis as a qualitative research method. The study materials consist of five books within Mustafa Orakçı's "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" set, each focusing on Levent's explorations in different cities: Levent in Trabzon, Levent in Erzurum, Levent in Diyarbakır, Levent in Gaziantep, and Levent in Hatay. These books are examined within the framework of intangible cultural heritage. When examining the frequency of use of intangible cultural heritage elements in the analyzed works, it is determined that oral traditions and narratives are the most frequently used elements, while performing arts are the least addressed intangible cultural heritage element. Based on the findings, it is concluded that Mustafa Orakçı's works facilitate cultural transfer by allowing children to explore universal human experiences and contribute to the transmission of cultural diversity and richness, aiding them in forming their own identities. The results of the research emphasize the importance of transmitting intangible cultural heritage to students through children's literature, providing a foundation for further studies in this area.

Keywords: Mustafa Orakçı, intangible cultural heritage, children's literature.

⁴ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Ethics Statement: Ethical permission was granted by Sakarya University Ethics Commission with the decision dated 10.05.24 and numbered 31.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 22

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 15.06.2024-**Acceptance Date:** 20.08.2024-

Publication Date: 21.08.2024; **DOI:** <https://zenodo.org/record/13337627>

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Giriş

Kültür; bir milletin kendisine özgü yaşam tarzının, düşünme biçimlerinin, inançlarının ve davranış şekillerinin bütünüdür (Tarhan, 2020, s.350). Bir başka deyişle kültür; öğrenilmiş, saklanmış ve öğretilen; eğitimle yeni kuşaklara aşılanan bir muhtevadır (Güvenç, 2010, s.100). Çocukların kişiliklerini, toplumsal değerleri, dünya görüşlerini ve davranışlarını biçimlendiren önemli bir unsur olan kültür, onların yaşamlarına derinlemesine işleyen ve dil öğreniminden oyun tercihlerine kadar birçok değeri etkileyen bir olgudur. Savaşkan'a göre (2016, s.1303) kültür, eğitim süreciyle birbirini etkileyen ve işlevsel bir ilişki içinde olan bir yapıdır; diğer toplumsal değerler gibi, sürekli değişen bir dinamizme sahiptir. Çocuklara bu değişken yapıyı tanıtmak kültürel mirasa gereken önemin verilmesiyle gerçekleşmektedir. Köroğlu ve diğerlerine göre (2018, S.108) kültürel miras, insanlığın ortak bir değeridir ve bu mirasın geçmişten geleceğe ve nesilden nesile aktarılması gerektiği vurgulanmakta ve kültürü yansıtarak insanlığa yol gösterdiği ifade edilmektedir. Kültürel miras, insanın binlerce yıllık yaşam tecrübesi içerisinde biriktirdiği, geliştirdiği, kuşaktan kuşağa aktararak günümüze getirdiği zenginlikler bütünüdür (Erkal, 2010, s.1). Kültürel miras, insanların nesilden nesile aktardığı inanç ve değerlerin yanı sıra somut nesnelere ve soyut unsurların da bir araya gelmesiyle oluşur. Bu miras, sadece fiziksel varlıkları değil; aynı zamanda gelenekleri, ritüelleri, dil, sanat ve diğer kültürel uygulamaları da içerir. Bu yönleriyle kültürel miras, bir toplumun kökenini, kimliğini ve tarihini yansıtır.

Somut Olmayan Kültürel Miras

Unesco'ya göre (2003, s.2) somut olmayan kültürel miras (SOKÜM); kültürel mirasın bir parçası olarak tanımlanan uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bu unsurlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar, toplulukların, grupların ve bazen bireylerin kimliklerini ve tarihlerini yansıtan, koruyan ve aktaran unsurlar olarak tanımlanmaktadır. SOKÜM'ün korunması ve gelişmesi için yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde bilinci ve duyarlılığı artırmak; çocukların düşünce dünyalarına etki etmek ve sürekliliği sağlamak hayati önemdedir. Ayrıca bir toplumun geçmişini, kimliğini ve değerlerini yansıtan önemli bir unsurdur. Bu mirası korumak ve geliştirmek, gelecek nesillere aktarmak ve sürdürülebilirliğini sağlamak toplumların sorumluluğudur. UNESCO tarafından kültürel miras, somut kültürel miras ve somut olmayan kültürel miras başlıkları olarak ikiye ayrılmaktadır. Tablo 1'de bu sınıflandırmaya yer verilmektedir.

KÜLTÜREL MİRAS

Somut Kültürel Miras	Somut Olmayan Kültürel Miras
Mimari Eserler	Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar (Mitler, efsaneler, atasözü ve deyimler vb.)
Anıtlar, arkeolojik sitler	Gösteri Sanatları (Geleneksel Oyunlar, halk oyunları, çocuk oyunları vb.)
Resimler, fotoğraflar	Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler (Doğum, sünnet, bayramlar, iftar gelenekleri vb.)
Arşivler, günlük eşyalar	Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar
Müzik Aletleri vb.	El Sanatları Geleneği vb.

Tablo 1. UNESCO listesinde yer alan somut ve somut olmayan miras listesi

Somut olmayan kültürel miras, insanlığın kolektif belleğini yansıtan, fiziksel varlıklar olmaksızın yaşayan ve aktarılan kültürel unsurları kapsamaktadır. Bu kategori, bir toplumun kimliğini, değerlerini

ve geçmişini taşıyan; müzik, halk dansları, edebiyat, mitler, efsaneler, atasözleri ve deyimler gibi sözlü gelenekler; tiyatro, törenler, şöenler gibi performans sanatları; el sanatları geleneği, geleneksel oyunlar, inançlar ve ritüeller gibi çeşitli öğeleri içerir. Kültürel mirasın koruyup gözetilmesi, bu mirasın devamlılığının yani sürdürülebilirliğinin kılınmasıyla mümkündür. Ekici tarafından (2004, s.10), kültürel mirasın hızla yok edilip tüketildiği ve yeni kuşaklar tarafından sahiplenilmediği durumlarda, bu mirasın kendi kendine yıkılıp yok olacağı belirtilmektedir. Bu süreç, kültürel mirasın eski binalar gibi zamanla çürüyüp kaybolması anlamına gelir. Ceran ve Yıldız tarafından (2021, s. 323) SOKÜM'ün aktarılmasında "dil ve dile bağlı olarak ortaya çıkan metinler, millî kültürün devamlılığı için ana kaynaklardan biri" olarak belirtilmiştir. Çocukların yaşadığı tarihten öncesini anlamalarına, kökenlerini unutmamalarına, değerlerini koruyup sahip çıkmalarına yardımcı olabilmek için metinleri yani çocuk edebiyatını bu yönde geliştirmek önemlidir. Farkındalık oluşturmak, geçmişte yaşamış insanların deneyimlerinden yararlanmak, toplumuna daha derinden bağlılık hissetmelerini sağlamak, kültürel kimliklerini keşfetmek, farklı kültürleri görüp anlama ve değerlendirme fırsatı vermek amacıyla nitelikli çocuk edebiyatı eserlerinde somut ve somut olmayan kültürel miraslarla ilgili unsurların işlenmesi gerekmektedir. Bunlar doğru ve ilgi çekici işlendiği takdirde çocuğun saygılı ve hoşgörülü bir birey olması kaçınılmaz bir gerçek haline gelmektedir.

Literatürde, somut olmayan kültürel mirasla ilgili pek çok çalışma yapılmıştır. Gürbüz (2019) çalışmasında, ortaokul Türkçe ders kitaplarında somut olmayan kültürel miras incelemesi yapmış ve sonucunda farklı ve zengin örneklerin işlendiğini tespit etmiştir. Ünsal (2023) çalışmasında, Diyanet Çocuk dergisindeki edebi metinleri somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelemiştir. Yeşilyurt (2023) çalışmasında, okul öncesi çocuk kitaplarında kültürel miras öğelerinin incelemesinde bulunup kitapların kültürel miras kazandırılmasında önemli bir araç olduğu tespitini yapmıştır. Karagöz ve Çakmak (2023) çalışmalarında, ilkökul Türkçe ders kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurlarının ne kadar yansıtıldığına bakmıştır.

Geçmiş ve gelecek arasında taşıyıcı konumunda olan çocukların yetişmesinde çocuk edebiyatı kitaplarının önemi büyüktür. Çocuk edebiyatı, kültürel mirası çocukların anlayabileceği ve benimseyebileceği şekilde sunar. Masallar, efsaneler, folklorik hikayeler ve geleneksel ritüellerin anlatıldığı çocuk kitapları, çocukların kültürel mirası keşfetmelerine ve değerlerini öğrenmelerine yardımcı olur. Çocuklar okudukları eserlerle birlikte kültürel zenginliklerini keşfederek öğrenir; kültürel mirasın korunmasına katkı sağlayarak bilinçli, saygılı, değerlerine sahip çıkan ve koruyup gözetilen bir birey olur. Gelişen ve değişen teknolojiyle beraber kültürel unsurların unutulup gidilmemesi, milli birlik ve beraberlik ortamının kaybolmaması açısından temelde çocukları kitaplar vasıtasıyla bilinçlendirmek gerekmektedir. Çocuklar kitaplar aracılığıyla gitmediği yerleri görür, tatmadığı yemekleri bilir ve aynı zamanda bilmediği değerleri öğrenir. Çocukların karakter gelişimi ve toplumsal sorumluluk duygusunun oluşması için çocuk edebiyatı eserleri önemlidir. Dolayısıyla kitaplarda işlenen konunun öğrenci seviyesinde olması, öğrenci ihtiyaçlarını karşılması, öğrenciye göre olması, gelenek ve görenekleri yansıtan unsurları içermesi, kültüre dair mesajların verilmesi ve çocukta bir farkındalık oluşturması açısından önemlidir. Çocukların serilerini okumaktan keyif aldığı Mustafa Orakçı'nın eserlerinde, çocukların bu ihtiyaçlarını karşılamak mümkündür. Mustafa Orakçı tarafından yazılan Levent Türkiye'yi Geziyorum-3 serisinde Türkiye'nin beş farklı şehri gelenek ve görenekleriyle tanıtılmıştır. Bu çalışmada ise beş farklı kitaptaki beş farklı şehirde yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarının ne sıklıkta kullanıldığı tespit edilip incelenmiştir.

Araştırmanın Problemi

Mustafa Orakçı'nın "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" isimli kitap dizisinde yer alan hikâyelerde somut olmayan kültürel miras ögeleri ne sıklıkta kullanılmıştır?

Yöntem

Bu çalışmada seçilen kitap setindeki somut olmayan kültürel miras unsurlarını belirlemek amacıyla çalışma modelinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, belirli bir konu hakkında yazılı materyallerin sistematik olarak incelenmesi ve analiz edilmesidir. Ayrıca hangi dokümanların önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabilceği araştırma problemi ile yakından ilgilidir (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.189-190). Araştırma kapsamında Mustafa Orakçı'nın "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" setindeki 5 kitap, somut olmayan kültürel miras sınıflandırılmasına bağlı olarak incelenip açıklanmıştır.

Çalışma Materyalleri

Araştırmada, Mustafa Orakçı'nın Timaş Çocuk yayınevinden 14. baskısının çıktığı 96 sayfalık "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" setindeki; Levent Trabzon'da, Levent Erzurum'da, Levent Diyarbakır'da, Levent Gaziantep'te ve Levent Hatay'da olmak üzere 5 kitabı yer almaktadır. Bu serinin araştırma konusu olarak alınmasının asıl sebebi ise öğrencilerin Levent'in macerasını okurken keyif alması, merak duygusunun güdülenmesi ve çok okunmasından kaynaklı olmasıdır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde çalışmaya konu olan kitaplar incelenmiştir. Araştırma verilerinin analizini yaparken betimsel analize başvurulmuştur. Çalışmada elde edilen veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı sınıflandırılıp yorumlanmıştır. Ortaya çıkan verilerin toplanıp incelenmesinde Miles Huberman formülü kullanılmıştır. Bu formüle göre araştırmacılar arasında görüş birliğinin %88 olduğu sonucuna varılmıştır. Görüş ayrılığı olan kodlarda ise araştırmacılar yeniden veri analizi yaparak çalışmanın son haline birlikte karar vermişlerdir. Kitaplar UNESCO'nun kabul ettiği somut olmayan kültürel miras ögelerine göre incelenmiştir. Bu ögeler sırasıyla; sözlü gelenek ve anlatımlar, edebiyat, müzik, tiyatro, el sanatları geleneği, törenler, geleneksel oyunlar vb. unsurları içermektedir. Bu sınıflandırmada alt kategoriler tablolaştırılmıştır. Sözlü gelenek ve anlatımlarda yer alan deyim ve atasözleri sozluk.gov.tr adresindeki "Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü" başlığında taranarak kontrol edilmiştir. Ayrıca deyimler belirlenirken Ömer Asım Aksoy'un "Deyimler Sözlüğü" aslı eserine başvurulmuştur. Edebiyat, müzik, tiyatro ve diğer unsurların tespitinde ise Öcal Oğuz'un "Türkiye'nin Somut Olmayan Mirası" adlı eseri, Dr. Özge Tarhan'ın "Türkiye'nin Sahip Olduğu Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras" adlı kitap bölümü ve son olarak unesco.org.tr adresindeki somut olmayan kültürel miras listesinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde Mustafa Orakçı'nın "Levent Türkiye'yi Geziyorum-3" serisindeki 5 kitap, somut olmayan kültürel miras unsurlar çerçevesinde incelenmiştir. Bu unsurlar arasında sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve el sanatları geleneği bulunmaktadır. Araştırmanın sonuçları, kullanım sıklığına göre tablolar halinde gösterilmiştir.

1.Kitap “Levent Trabzon’da” kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Bulgular

“Levent Trabzon’da” kitabında yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik veriler şu şekildedir:

Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları	<i>f</i>
Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar	
Deyim	46
Günlük konuşma ifadeleri	6
Adlar	8
Tarih	1
Gösteri Sanatları	1
Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler	6
Doğa ve Evrenle İlgili Uygulamalar	8
El Sanatları Geleneği	5
Toplam	81

Tablo 2: “Levent Trabzon’da” kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasın Sıklıklarına Yönelik Bulgular

Tablo 2’deki bilgilere göre eserde sözlü gelenek ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve el sanatları geleneğine ait 81 somut olmayan kültürel miras unsuru yer almaktadır. Buna göre en fazla yer alan SOKÜM unsurunun deyimler olduğu görülmüştür. En az kullanılan SOKÜM unsurunun ise gösteri sanatları olduğu tespit edilmiştir. Sözlü gelenek ve anlatımlara; kara kara düşünmek deyimi “Ödevler aklıma gelince kara kara düşünmeye başladım. (s.6)”, içi cız etmek deyimi “Ne yalan söyleyeyim içim cız etti. (s.33)”; günlük konuşma ifadelerine “Size çok teşekkür ederiz. (s.8)”; adlara “Yani en azından Kâmil ve Hayriyye’nin karnesine bakınca öyle görünüyor. (s.5)”; tarihe “Zamanla şehir Trabzon adını aldı (s.22)”; gösteri sanatlarına “Halil ile binaların arasında köşe kapmaca bile oynadılar (s.28)”; toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenlere “Sultan Mehmed’in ilk cuma namazını burada kaldırdığı tahmin edilir. (s.41)”; doğa ve evrenle ilgili uygulamalardan halk mutfağına “Hamsi tava, hamsili pılav, hamsi turşusu ve hamsili ekmek. (s.57)”; el sanatları geleneğine “İçeride altın işlenerek Trabzon burması, Trabzon hasırı yapılmış. (s.48)” şeklinde örnekler verilebilir.

2. Kitap “Levent Hatay’da” kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Bulgular

“Levent Hatay’da” kitabında yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik veriler şu şekildedir:

Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları	<i>f</i>
Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar	
Deyim	35
Atasözü	1
Günlük konuşma ifadeleri	5

Adlar	9
Tarih	1
Halk hikâyesi	1
Gösteri Sanatları	2
Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler	3
Doğa ve Evrenle İlgili Uygulamalar	9
El Sanatları Geleneği	1
Toplam	67

Tablo 3: "Levent Hatay'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasın Sıklıklarına Yönelik Bulgular

Tablo 3'teki bilgilere göre eserde sözlü gelenek ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve el sanatları geleneğine ait 67 somut olmayan kültürel miras unsuru yer almaktadır. Buna göre en fazla yer alan SOKÜM unsurunun yine bu kitapta da "deyimler" olduğu görölmüştür. En az kullanılan SOKÜM unsurunun ise "el sanatları geleneği" olduğu tespit edilmiştir. Diğer incelenen esere göre burada farklı olarak 1 tane "atasözüne" yer verilmiştir. Sözlü gelenek ve anlatımlara; hayal kırıklığına uğramak deyimini "Öyle olmadığımı söyleyince ise biraz hayal kırıklığına uğramıştı. (s.6)", kuzuyu kurda emanet etmek atasözü "Kuzuyu kurda emanet etmişsin teyze, dedi Hayriye güler. (s.45)"; günlük konuşma ifadelerine "Çocuklar hoş geldiniz. (s.35)"; adlara "Leventçiğim, aslında Mert'in söylediğinde doğruluk payı var. (s.7)"; gösteri sanatlarına "O yüzden geceleri sadece körebe ve saklambaç oynayabiliyoruz. (s.50)"; toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenlere "Artık öğrenmiştim, bir şehre gidiyorsan oranın Ulu Camii'ni mutlaka ziyaret etmelisin (s.15)"; doğa ve evrenle ilgili uygulamalardan halk mutfağına "Bu tatlının adı müşebbekmiş. (s.28)"; el sanatları geleneğine "Biz defne sabunu yapıyoruz. (s.74)" şeklinde örnekler verilebilir.

3.Kitap "Levent Gaziantep'te" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Bulgular

"Levent Gaziantep'te" kitabında yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik veriler şu şekildedir:

Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları	f
Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar	
Deyim	48
Günlük konuşma ifadeleri	2
Efsane	1
Adlar	15
Tarih	1
Gösteri Sanatları	1
Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler	2
Doğa ve Evrenle İlgili Uygulamalar	9
El Sanatları Geleneği	3

Toplam	82
--------	----

Tablo 4: "Levent Gaziantep'te" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasın Sıklıklarına Yönelik Bulgular

Tablo 4'teki bilgilere göre eserde sözlü gelenek ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve el sanatları geleneğine ait 82 somut olmayan kültürel miras unsuru yer almaktadır. Buna göre en fazla yer alan SOKÜM unsurunun "deyimler" olduğu görülmüştür. En az kullanılan SOKÜM unsurunun ise "gösteri sanatları" olduğu tespit edilmiştir. Sözlü gelenek ve anlatımlara; sabır ölçmek deyimini "Zaman zaman öğretmenimizin benim sabrımı ölçtüğünü düşünüyorum. (s.5)", harıl harıl çalışmak deyimini "Bembeyaz giysili birçok kişi sabahın o saatinde harıl harıl çalışıyordu. (s.15)"; günlük konuşma ifadelerine "Hoş geldiniz, dedi ve sonra bize döndü. (s.67)"; efsaneye "Bu kaleye yüzük kalesi denmesinin bir hikayesi var. (s.37)"; adlara "Mehmet Kâmil, Gaziantep savunması sırasında 14 yaşındaymış (s.30)"; gösteri sanatlarına "Çocuklar Gaziantep'in zurnası da meşhur. (s.66)"; toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenlere "Gaziantep şehit anıtını ziyaret etmek. (s.29)"; doğa ve evrenle ilgili uygulamalardan halk mutfağına "Hepimize patlıcan kebabı, Antep usulü karışık dolma ve baklava geldi. (s.62)"; el sanatları geleneğine "İncecik açılmış yufkaları tepsiye koydu. (s.17)" şeklinde örnekler verilebilir.

4.Kitap "Levent Erzurum'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Bulgular

"Levent Erzurum'da" kitabında yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik veriler şu şekildedir:

Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları	<i>f</i>
Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar	
Deyim	14
Günlük konuşma ifadeleri	3
Adlar	18
Tarih	7
Edebiyat	2
Gösteri Sanatları	0
Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şöenler	5
Doğa ve Evrenle İlgili Uygulamalar	4
El Sanatları Geleneği	1
Toplam	54

Tablo 5: "Levent Erzurum'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasın Sıklıklarına Yönelik Bulgular

Tablo 5'teki bilgilere göre eserde sözlü gelenek ve anlatımlar, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve el sanatları geleneğine ait 54 somut olmayan kültürel miras unsuru yer almaktadır. Buna göre en fazla yer alan SOKÜM unsurunun diğer incelenen üç kitaptan farklı olarak "adlar" olduğu görülmüştür. Hiç kullanılmayan SOKÜM unsurunun ise "gösteri sanatları" olduğu tespit edilmiştir. Sözlü gelenekler ve anlatımlara; kafa kafaya vermek deyimini "Kafa kafaya vermişler fısıldaşıyorlardı. (s.9)", ağzı kulaklarına varmak deyimini "Kâmil'in ağzı kulaklarına varmıştı. (s.44); günlük konuşma ifadelerine "Amca memnuniyetle gülümsedi 'Buyrun' dedi. (s.36)";

adlara "Gezi kulübünde; kardeşim Mert, Salih, Halil gibi küçük sınıflardan gelenlere yani boyu bir metreden kısa olanlara 'kısalar' diyoruz. (s.9)"; tarihe "Çocuklar, eskiden buranın adı Erzen-i Rum'muş. Zamanla Erzurum olmuş. (s.13)"; edebiyata "Evliya Çelebi. Gezdiği yerlerse gördüğü şeyleri de kitabında anlamış. Kitabının adı 'Seyahatname'. (s.18)"; toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenlere "Nene Hatun'a dua edip yanından ayrıldık. (s.32)"; doğa ve evrenle ilgili uygulamalardan halk mutfağına "Hepimize aynı yemekler geldi. Ayran aşısı, çağ kebabı, en son da kadayıf dolması. (s.44)"; el sanatları geleneğine "Burada oltu taşı işlenerek çeşitli eşyalar hazırlanıyor. (s.35)" şeklinde örnekler verilebilir.

5. Kitap "Levent Diyarbakır'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Bulgular

"Levent Diyarbakır'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Miras unsurları teker teker incelenmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki tablo 6'da verilmiştir.

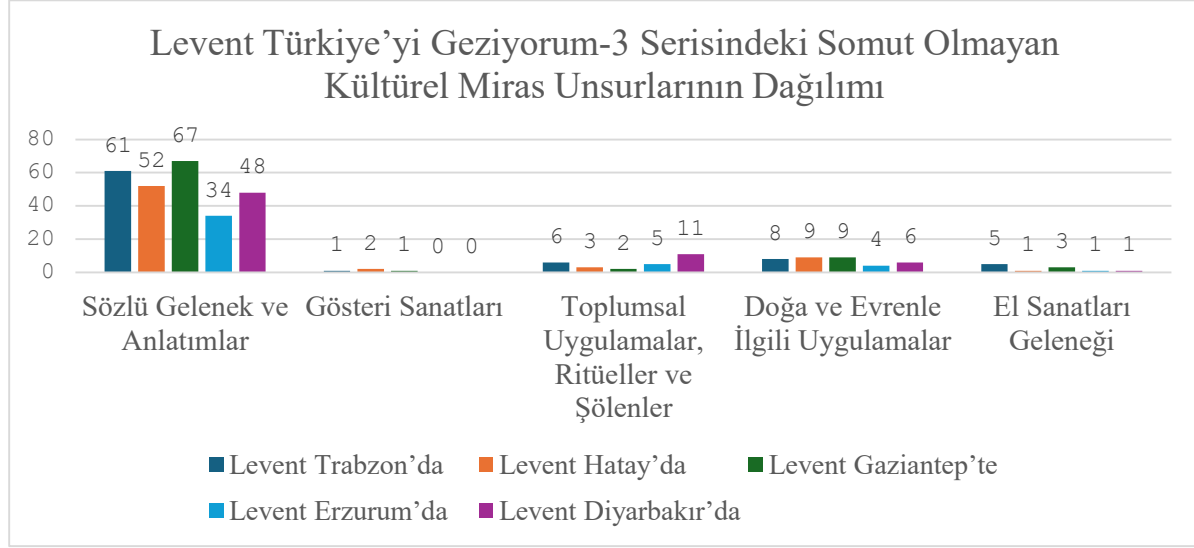
Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları	f
Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar	
Deyim	18
Günlük konuşma ifadeleri	3
Efsane	1
Adlar	19
Tarih	6
Edebiyat	1
Gösteri Sanatları	0
Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler	11
Doğa ve Evrenle İlgili Uygulamalar	6
El Sanatları Geleneği	1
Toplam	66

Tablo 6: "Levent Diyarbakır'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Mirasın Sıklıklarına Yönelik Bulgular

Tablo 6'daki bilgilere göre eserde sözlü gelenek ve anlatımlar, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve el sanatları geleneğine ait 66 somut olmayan kültürel miras unsuru yer almaktadır. Buna göre en fazla yer alan SOKÜM unsurunun "adlar" olduğu görülmüştür. Hiç kullanılmayan SOKÜM unsurunun ise "gösteri sanatları" olduğu tespit edilmiştir. Sözlü gelenekler ve anlatımlara; akla kararı seçmek deyimi "İkisini bulana kadar akla kararı seçtik. (s.20)", can kulağı ile dinlemek deyimi "...Öğretmenimizin söylediği isimleri can kulağı ile dinliyorum. (s.52)"; günlük konuşma ifadelerine "Aşkolsun Levent! Beni hiç tanımamışsın. (s.26)"; efsaneye "Burçların ismiyle ilgili bir efsane var. Ne kadar doğru bilemiyoruz. (s.63)"; adlara "Bu saati büyük bilgin El Cezeri yapmış. (s.10)"; tarihe: "Diyarbakır, oldukça eski bir şehir. Merkezi yaklaşık 9 bin yıllık..." (s.6)"; edebiyata "Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder. (s.42)"; toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenlere "O takunyalari giyip abdest alıyoruz. (s.35)"; doğa ve evrenle ilgili uygulamalardan halk mutfağına "Lebeni bir çorba, meftune et yemeği, bostana ise bir salata çeşidiymiş. (s.82)"; el sanatları geleneğine "Öğretmenimiz takunya olduğunu söyledi. (s.34)" şeklinde örnekler verilebilir.

Levent Türkiye'yi Geziyorum-3 serisindeki somut olmayan kültürel miras unsurlarının grafik dağılımı

tablosu oluşturulmuştur. Bu verilerin dağılımı aşağıda Grafik 1'de gösterilmiştir.

Grafik 1: Levent Türkiye'yi Geziyorum-3 Serisindeki Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Dağılımı

Genel olarak bakıldığında kitaplarda SOKÜM unsurlarından en çok “Sözlü Gelenek ve Anlatım” kullanılmıştır. “*Levent Trabzon'da*” kitabında 61 adet sözlü gelenek ve anlatım; “*Levent Hatay'da*” kitabında 52 adet sözlü gelenek ve anlatım; “*Levent Gaziantep'te*” kitabında 67 adet sözlü gelenek ve anlatım; “*Levent Erzurum'da*” kitabında 34 adet sözlü gelenek ve anlatım; “*Levent Diyarbakır'da*” kitabında 48 adet sözlü gelenek ve anlatım kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Sözlü gelenek ve anlatımdan sonra ise doğa ve evrenle ilgili uygulamalar en çok kullanılmıştır. “*Levent Trabzon'da*” kitabında 8 adet; “*Levent Hatay'da*” kitabında 9 adet; “*Levent Gaziantep'te*” kitabında 9 adet; “*Levent Erzurum'da*” kitabında 4 adet; “*Levent Diyarbakır'da*” kitabında ise 6 adet doğa ve evrenle ilgili uygulamalardan bahsedilmiştir. Bununla birlikte 3 kitapta 4 adet gösteri sanatlarının bahsedildiği Levent Trabzon'da (1), Levent Hatay'da (2), Levent Gaziantep'te (1) kalan iki kitapta ise hiç bahsedilmediği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada, Mustafa Orakçı'nın “Levent Türkiye'yi Geziyorum-3” adlı kitap serisindeki beş kitap, somut olmayan kültürel miras unsurları açısından detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma kapsamında belirlenen somut olmayan kültürel miras unsurları arasında sözlü gelenek ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve son olarak el sanatları geleneği bulunmaktadır. Orakçı'nın eserlerinde ele alınan bu unsurlar, Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki kültürel çeşitliliği ve zenginliği yansıtmaktadır. Araştırmanın sonuçları, her bir unsura ilişkin bulguları ve kullanım sıklığını belirlemek üzere detaylı tablolar halinde sunulmuştur. Somut olmayan kültürel miras unsurlarının kullanım sıklığına bakıldığında en fazla kullanılan unsurlar; “Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar” (f=262), “Doğa ve Evrenle ilgili Uygulamalar” (f=36), “Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler” (f=27) olarak tespit edilmiştir. En az yer verilen SOKÜM unsuru ise gösteri sanatları (f=4) olarak belirlenmiştir. Ayrıca 5 kitapta en çok “Levent Trabzon'da” adlı kitapta SOKÜM unsurlarını görmek mümkünken “Levent Erzurum'da” adlı kitapta ise bu durum tam tersidir. Alandaki diğer çalışmalar incelendiğinde somut olmayan kültür miras ile ilgili birçok araştırma yapıldığı görülse de uygulamalarda farklılık gözlemlenmiştir. Arı (2024) çalışmasında, Hayat Bilgisi ders

kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurlarını incelemiş ve sonuç olarak güncel SOKÜM listesinde otuz tane unsur bulunurken hayat bilgisi ders kitaplarında bunlardan sadece sekiz tanesinin bulunduğu tespit edilmiştir. Gümüş (2022) çalışmasında yazılı kaynaklara ek olarak sözlü kaynakların da kültürel unsurları işlediği ve bunu işlerken de kalıp ifadelerden yararlanılabileceği sonucuna varmıştır. Yaptığımız çalışma ile benzer sonuçlara ulaşan Ceran ve Yıldız (2020) çalışmasında, 5. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarını incelemiştir. İncelenen ders kitaplarının SOKÜM unsurları açısından zenginleştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada Anaz (2018) Mavisel Yener'in eserlerin sözlü kültür ürünleriyle ilişkisi bakımından çocuk edebiyatı kapsamında kullanılabilirliği incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarıyla uyum gösteren Mert ve diğerlerinin (2013) çalışma sonucunda incelenen kitapların çocuklar için hem evrensel hem de farklı kültürleri tanıttığı nitelikte oldukları ve incelenen çoğu eserin çocuklara önerilebilecek niteliklere sahip olduğu görülmüştür.

Bu araştırmada da çalışmalardan farklı olarak Mustafa Orakçı'nın Levent Türkiye'yi Geziyorum-3 serisi somut olmayan kültürel miras unsurları esas alınarak incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda SOKÜM unsurlarından en çok deyim kullanıldığı tespit edilmiştir. Deyimlerin çocuk edebiyatında sık kullanılmasının temel sebebinin dilsel ve kültürel öğrenmenin yanı sıra ahlaki ve eğitsel öğretiler sunması olarak düşünülmektedir. Deyimler, çocuklara dili zengin ve anlamlı bir biçimde öğretirken kültürel değerler ve toplumsal normlar hakkında da bilgi verir. Bundan dolayı deyimlerin sık kullanılması olasıdır. Çünkü hem eğlenceli hem de öğretici olmaları nedeniyle çocuk edebiyatının önemli bir parçasıdır ve çocukların dilsel, kültürel ve bilişsel gelişimlerine büyük katkı sağlar. Eserlerde somut olmayan kültürel mirasın çocuk edebiyatıyla birleştirilerek verildiğini, kültürel çeşitliliği korumak ve gelecek nesillere aktarmanın önemini vurgulandığını görebiliriz. Çocuk edebiyatı ürünlerinde kültürel unsurları kullanmak toplumların kimliklerini korumasına, çocukların kültürel mirası benimsemesine ve dünya çapında bir anlayışın gelişmesine katkıda bulunabilir. Bu nedenle, kültürel miras ve çocuk edebiyatının önemi, toplumların ve gelecek nesilleri eğitmek, geliştirmek ve kültürel mirası aktarmak sağlıklı gelişimi için kritik bir rol oynamaktadır.

Yapılan sonuçlardan hareketle şu öneriler verilebilir:

1. Eserler atasözleri açısından zenginleştirilerek kültürel miras taşıyıcılığına katkıda bulunabilir.
2. Çocuk edebiyatı eserlerinde kültürel miras öğelerine dengeli bir şekilde sıkça yer verilmeli ve kültürel miras bilinci oluşturulmalıdır.
3. Mustafa Orakçı'nın diğer eserleri de SOKÜM unsurları bakımından ele alınabilir.

Ekler

Ek-1 İncelenen Kitaplardan Alınan SOKÜM Unsurları

Ek 1: "Levent Trabzon'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları

Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar **Deyim:** İple çekmek (s.5), memnun olmak (s.6), dozunu kaçırmak (s.6), dilinden kurtulmak (s.6), kara kara düşünmek (s.6), aklına eseni yapmak (s.6), dozunu kaçırmak (s.6) havalara uçmak (s.8), yola koyulmak (s.11), ısrar etmek (s.15), rahat etmek (s.17), kafa dinlemek (s.18), göz bile kırpmamak (s.18), uyku çekmek (s.19), dikkatini çekmek (s.23), gözünün önüne gelmesi (s.23), fırsat kaçırmamak,(s.24),yola koyulmak (s.25),hak vermek (s.28), dikkatini çekmek (s.29), içi cız etmek (s.33), ikna olmak (s.38), karar vermek (s.41), dert anlatmak (s.47), vakit geçirmek (s.52), takip etmek (s.52), inat etmek (s.53), haberdar etmek (s.54), söylenmeye başlamak (s.53), peşinden gitmek (s.56), haberdar etmek (s.54), bahane bulmak (s.57), memnun olmamak (s.58), fena olmamak (s.60), rahat bir nefes almak (s.61), işine yaramak (s.61), didişmek zorunda kalmak (s.61), eline geçmek (s.62), çıt çıkmamak (s.65), fırsattan istifade (s.65), ziyaret etmek (s.67), alakadar etmek (s.68), tahmin etmek (s.75), ciddiye almak (s.78), şok olmak (s.86), sorun çıkarmamak (s.89).

Günlük konuşma ifadeleri: Teşekkür etmek (s. 8), tebrik etmek (s.16), Allah'a emanet olun (s.16), hoş geldiniz (s.19), aferin (s.24), haberin olsun (s.55).

Adlar: Kâmil (s.5), Osman (s.5), Hayri (s.5), Leyla (s.8), Mert (s.11), Levent (s.15), İsmail Hakkı (s.52).

Tarih: Trabzon tarihi anlatımı (s.22).

Gösteri Sanatları **Çocuk Oyunları:** Köşe kapmaca (s.28).

Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler Ortahisar Fatih Camii ziyareti (s.42), Cuma namazı kılmak (s.41), Gülbahar Hatun Camii ziyareti (s.44), türbede dua etmek (s.46), mezarlık ziyareti (s.80), şehitlere dua etmek (s.81).

Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar **Halk Mutfağı:** Çay (s.19), beyti (s.35), hamsi tava (s.57), hamsili pilav (s.57), hamsi turşusu (s.57), hamsili ekmek (s.57), ekmek (s.57), Hamsiköy sütlacı (s.93).

El Sanatları Geleneği Trabzon hasırı (s.48), Trabzon burması (s.48), altın işlemeciliği (s.49) gümüş telkâri (s.50), telkâri yapımı (s.50).

Ek 2: "Levent Hatay'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları

Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar **Deyim:** Hayal kırıklığına uğramak (s.6), dahil olmak (s.6), hak vermek (s.9), alttan almak (s.10), tahammülü kalmamak (s.11) kafası karışmak (s.12), aklına takılmak (s.12), tahmin etmek (s.15), kulağa fısıldamak (s.21), aramızda kalsın

(s.21), yüzü asık (s.28), hoşuna gitmemek (s.32), emanet etmek (s.37), ters anlamak (s.37), camı sıkılmak (s.38), fark etmek (s.39), zorunda kalmak (s.53), fırsattan istifade (s.55), karar vermek (s.58), araya girmek (s.58), terk etmek (s.58), ses çıkmamak (s.62), müjde vermek (s.65), ilginç gelmek (s.68), boynu bükülmek (s.75), gözleri parlamak (s.75), ümidini kesmek (s.76), yol almak (s.78), hayal kırıklığına uğramak (s.83), sözünü kesmek (s.83), dudak bükmek (s.84), aklına gelmek (s.84), şaşkınlıktan ağzı açık kalmak (s.84), şikayetçi olmak (s.88).

Atasözü: Kuzuyu kurda emanet etmek (s.45).

Günlük konuşma ifadeleri: Hoş geldiniz (s.35), hoş bulduk (s.35), aferin (s.41), teşekkür etmek (s.45), inşallah (s.67).

Halk Hikâyesi: Musa Ağacının mitolojik hikayesi (s.81).

Adlar: Mert (s.5), Levent (s.7), Süleyman Şah (s.16), Osman (s.18), Kâmil (s.21), Berke (s.23), Hayri (s.26), Halil (s.34), Musa (s.81).

Tarih: Hatay tarihi anlatımı (s.11).

Gösteri Sanatları

Körebe (s.50), saklambaç (s.50).

Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler

Hatay Ulu Camii ziyareti (s.15), Neccar Camii ziyareti (s.16), Kur'an-ı Kerim (s.18).

Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar

Halk Mutfağı: Simit (s.16), müşebbek tatlısı (s.29), kömbe (s.30), kerebiç tatlısı (s.32), zahter (baharat) (s.34), ekme (s.35), mücver (s.40), çay (s.60), Hatay künefesi (s.89).

El Sanatları Geleneği

Defne sabunu yapımı (s.74).

Ek 3: "Levent Gaziantep'te" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları

Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar

Deyim: Sabrını ölçmek (s.5), ilave etmek (s.9), pes etmek (s.11), harekete geçmek (s.11), çabalamak (s.12), ümit kesmek (s.12), ok gibi fırlamak (s.12), ayakta uyumak (s.13), sabahın körü (s.14), harıl harıl çalışmak (s.15), acelesi olmak (s.15), hoşuna gitmek (s.18), abartmak (s.21), hayata atılmak (s.21), olası gelmemek (s.22), moral bozmamak (s.22), ikram etmek (s.22), aç susuz kalmak (s.27), zorluk çekmek (s.29), ilginç gelmek (s.30), çıt çıkmamak (s.31), kurşuna dizilmek (s.33), dikkatini çekmek (s.34), uçsuz bucaksız (s.36), hava katmak (s.39), müdahale etmek (s.43), hayal kırıklığına uğramak (s.44), takip edilmek

(s.49), endişe etmek (s.51), başının çaresine bakmak (s.51), fark etmek (s.52), itiraz etmek (s.53), söylenmeye başlamak (s.55), teselli etmek (s.55), sevincin kursakta kalması (s.57), inandırıcı gelmemek (s.65), ısrar etmemek (s.65), ihmal etmemek (s.65), haklı olmak (s.68), ikna olmak (s.68), takip etmek (s.72), ortadan kaybolmak (s.76), fırsattan istifade (s.79), rahatsız etmek (s.86), ders almak (s.86), canı sıkılmak (s.87), zehir olmak (s.87), gözden kaybolmak (s.88).

Günlük konuşma ifadeleri: Hayır olsun (s.9), hoş geldiniz (s.67).

Efsane: Yüzük kalesi efsanesi (s.37).

Adlar: Mert (s.5), Kâmil (s.5), Levent (s.6), Hayri (s.18), Evliya Çelebi (s.25), Halil (s.25), Şahin Bey (s.29), Mehmet (s.29), Mehmet Kâmil (s.30), Osman (s.33), Ahmet Ağa (s.57), Mustafa Ağa (s.59), Mehmet Münip Efendi (s.59), Hüseyin Paşa (s.70), Ömer (s.76).

Tarih: Gaziantep tarihi anlatımı (s.23).

Gösteri Sanatları

Gaziantep zurnası (s.66).

Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler

Şehit anıtlarını ziyaret (s.29), Ömeriye Camii ziyareti (s.76).

Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar

Halk Mutfağı: Gaziantep baklavası (s.12), yufka (s.16), ızgara kebab (s.26), tahmis kahvesi (s.59), lokum (s.60), menengiç kahvesi (s.60), patlıcan kebabı (s.62), Antep dolması (s.62), meyan şerbeti (s.62).

El Sanatları Geleneği

İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği: Yufka yapımı (s.17), zurna ustası:harat (s.66), sedef kakma işçiliği (s.69).

Ek 4: "Levent Erzurum'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları

Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar

Deyim: Bayram havası esmek (s.6), kafa kafaya vermek (s.9), niyeti olmak (s.11), tedbirli davranmak (s.12), düşüncelere dalmak (s.16), katkısı olmak (s.19), silip süpürmek (s.42), ikna etmek (s.43), ağzı kulaklarına varmak (s.44), yanımda bitmek (s.65), dert almak (s.72), seferber olmak (s.82), tercih etmek (s.89), her şeyde bir hayrı vardır (s.93).

Günlük konuşma ifadeleri: Allah korusun (s.21), buyrun (s.36), teşekkür etmek (s.38).

Adlar: Mert (s.6), Halil (s.8), Salih (s.9), Levent (s.9), Evliya Çelebi (s.17), Kâmil

(s.22), Nene Hatun (s.30), Mimar Sinan (s.35), Osman (s.37), Hoca Cemaleddin Yakup (s.48), Ebubekir oğlu Cafer (s.51), Lala Mustafa Paşa (s.52), Emir Saltuk (s.60), Melik Nasirüddin Muhammed Bey (s.60), Alaaddin Keykubat (s.66), Hüdavent Hatun (s.66), Hayri (s.80), Barbaros (s. 91).

Tarih: Erzurum tarihi anlatımı (s.13), Tortum şelalesi tarihi (s.24), Aziziye Tabyası tarihi (s.27), Lala Mustafa Paşa Camii tarihi (s.52), Mimar Sinan'ın hayatı (s.54), Atabek Camii tarihi (s.60), ifte Minareli Medrese tarihi (s.66).

Edebiyat: Evliya elebi'nin Seyahatnamesi (s.18), mübalağa sanatı (s.19).

Gösteri Sanatları

Yer Almamaktadır.

Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve şölenler

Dua etmek (s.32), Caferiye Camii ziyareti (s.51), Kurşunlu Camii ziyareti (s.54), Muratpaşa Camii ziyareti (s.54), kümbet ziyareti (s.71).

Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar

Halk Mutfağı: Tandır ekmeği (s.42), ayrıran aşı (s.44), cağ kebabı (s.44), kadayıf dolması (s.44).

El Sanatları Geleneği

Oltu taşı işlemeciliği (s. 35).

Ek 5: "Levent Diyarbakır'da" kitabındaki Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları

Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar

Deyim: Diretmek (s.13), ortadan kaybolmak (s.19), peşlerine düşmek (s.19), akla karayı seçmek (s.20), payı büyük (s.21), aklından bir şey geçmek (s.25), doğruluk payı (s.27), ilgi çekmek (s.35), hoşuna gitmek (s.39), fırsattan istifade etmek (s.40), hoşnut olmamak (s.40), takılmak (s.45), ortadan kaybolmak (s.49), can kulağı ile dinlemek (s.52), takip etmek (s.54), ağzı kulaklarına varmak (s.59), yol almak (s.64), rahat etmek (s.89).

Günlük konuşma ifadeleri: Kusura bakma (s.12), teşekkür etmek (s.15), aşkolsun (s.26).

Efsane: Yedi Kardeş Burcu efsanesi (s.63).

Adlar: Mert (s.6), Selçuklu Sultanı Melikşah (s.9), Osman (s.10), El Cezeri (s.10), Hayri (s.10), Mert (s.12), Halil (s.15), Kâmil (s.17), Hazreti Meryem (s.28), Hazreti İsa (s.28), Osman (s.32), Levent (s.33), Cahit Sıtkı Tarancı (s.42), Hasan Paşa (s.49), Hüseyin Paşa (s.56), Nasreddin Hoca (s.57), Melik Salih (s.63), Akkoyunlu Kasım Bey (s.70), Nasirüddin Salih Bin Muhammed (s.76).

Tarih: Diyarbakır tarihi anlatımı (s.6), Zinciriye Medresesi tarihi (s.16), El

Cezeri hayatı (s.16), Meryem Ana kilisesi tarihi (s.30), Deliller Hanı tarihi (s.57), Malabadi Köprüsü tarihi (s.84).

Edebiyat: Cahit Sıtkı Tarancı- Otuz Beş Yaş şiiri (s.42).

Gösteri Sanatları

Yer Almamaktadır.

**Toplumsal Uygulamalar,
Ritüeller ve Şölenler**

Ulu Camii ziyareti (s.8), Nebi Camii ziyareti (s.22), nebi (s.23), hadis-i şerif (s.23), abdest almak (s.35), hacca gitmek (s.57), cami avlusu (s.70), Hazreti Süleyman Camii ziyareti (s.74), meşhet (s.75), sahabe (s.75), dua etmek (s.76).

**Doğa ve Evrenle İlgili
Bilgi ve Uygulamalar**

Halk Mutfağı: Peynir (s.59), yoğurt (s.59), lebeni çorbası (s.82), meftune yemeği (s.82), bostana salatası (s.82).

El Sanatları Geleneği

Takunya ustahğı (s.35).

Kaynakça

- Aksoy, Ö. A. (1988). Deyimler sözlüğü. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Anaz, Z. (2018). Mavisel Yener'in çocuk kitaplarında sözlü edebiyat ürünleri. *Asya Studies*, 5(5), 21-35.
- Arı, S. (2024). Hayat bilgisi ders kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurları. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (14), 1194-1207.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri. (s.25). Ankara: Pegem Akademi.
- Ceran, D., & Yıldız, D. (2021). 6. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurları. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (51), 321-337.
<https://sozluk.gov.tr> 21.03.24 tarihinde erişilmiştir.
<https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut-Olmayan-Kulturel-Miras-Listeleri>
21.03.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Ekici, M. (2004). Bir sempozyumun ardından: Somut olmayan kültürel mirasın müzelenmesi. *Millî Folklor*, 16(61), 5-13.
- Erkal, H. (2010). Unesco yaşayan insan hazineleri ulusal sistemlerinin, somut olmayan kültürel mirasın yaşatılmasına ve gelecek kuşaklara aktarılmasına etkisi üzerine bir inceleme. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi: Ankara.
- Gümüş, Ş. (2022). Somut olmayan kültürel mirasın elektronik kültür ortamında aktarımı: Kukuli müziklerindeki kültürel unsurlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (26), 492-505. DOI: 10.29000/rumelide.1073962.
- Gürbüz, Y. (2019). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının somut olmayan kültürel miras unsurları bağlamında incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi: Muğla.
- Güvenç, B. (2010) İnsan ve Kültür (s.100). İstanbul: Boyun Yayıncılık.
- Karagöz, B., & Çakmak, T. (2023). İlkokul Türkçe ders kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurları. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 12(4), 1027-1037.
- Koroğlu, Ö., Ulusoy Yıldırım, H., & Avcıkurt, C. (2018). Kültürel miras kavramına ilişkin algıların metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 98-113.
- Mert, O., Albayrak, F., & Serin, N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.
- Oğuz, M. Ö. (2017). Türkiye'nin somut olmayan kültürel mirası. 2. Baskı. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Savaşkan, V. (2016). Ortaöğretim Türk Edebiyatı Program ve Ders Kitaplarının Somut Olmayan Kültürel Miras Öğeleri Açısından İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1302-1323.
- Tarhan, Ö. (2020) Türkiye'nin sahip olduğu somut ve somut olmayan kültürel miras. Bilgili, A.S. (Ed.), *Türk kültür coğrafyası* (s. 350-355). Ankara: Pegem Akademi.
- UNESCO (2003). Somut olmayan kültürel mirasın korunması sözleşmesi. 32. Genel Konferans Oturumu, Paris.
- Ünsal, Ö. (2023). Diyanet çocuk dergisindeki edebi metinlerin somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Yeşilyurt, H. (2023). Okul öncesi çocuk kitaplarında kültürel miras öğelerinin incelenmesi. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 6 (1), 147-156.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (s.189-190). Ankara: Seçkin Yayıncılık.